

Posudek magisterské diplomové práce
Bc. Markéta Jůnová:
Dobrovolnictví a subjektivní kvalita života
Fakulta humanitních studií University Karlovy v Praze
katedra sociální a kulturní ekologie, 2007

Úvod

S rozvojem sociálních hnutí a občanské společnosti v posledních desetiletích nabývá na významu i téma dobrovolnictví jako spontánní aktivity věnující se veřejným zájmům. Diplomantka Bc. Markéta Jůnová s ním má již pětiletou osobní aktivní zkušenost, k volbě tématu své diplomní práce se však dostala jinak. Prvotně byla inspirována výzkumy v oblasti kvality života a teprve zjištění, že v jejím hodnocení výrazně převažují subjektivní prvky, ji přivedlo ke zkoumání přínosu dobrovolnictví subjektivnímu pocitu kvality života jednotlivců, kteří je provozují, neboť „... stát se dobrovolníkem je určité subjektivní rozhodnutí, které závisí na jednotlivci samém.“ (str. 4)

1. Obsahová stránka

Širším rámcem práce je trvale udržitelný rozvoj a změna hodnot a hodnotových systémů, jež je v této strategii podmínkou. Diplomantka jej rozebírá na pěti stranách hned poté, co čtenáře přesvědčivě seznámí s volbou tématu a poněkud méně přesvědčivě, protože pouze poněkud stručně a obecně, s cílem práce a metodou, jíž je kvalitativní sociologický výzkum dobrovolníků a z druhé poloviny samozřejmě rešerše odborné literatury v oblasti kvality života. Výklad udržitelného rozvoje svědčí o tom, že autorka dva roky studia sociální ekologie využila k hlubšímu porozumění, u rozboru jeho hodnot poněkud postrádám zahraniční literaturu, u Hany Librové, jež je obšírně vykládána, pak zmínka o tom, že tato socioložka strategii udržitelného rozvoje příliš nedůvěřuje a pokládá ji právě za poněkud příliš pragmatickou a hodnotově nepodloženou. Podobně při rozboru lidských potřeb by bylo logické citovat nejen klasiky Maslowa a Ingleharta, ale při zmínce o Veblenovi i např. Baudrillarda. Značná péče je naopak věnována složitému pojmu kvality života, jeho definicím a jeho subjektivní dimenzi. Za ocenění stojí i přesné odlišení od pojmu (subjektivní) pohody (subjective well-being), které se opřelo o dobré čtení doporučené literatury, tentokrát i cizojazyčné (Křivohlavý, Křížová, Payne, Cummins, Hnilica, Rynda et alien). Teoretickou část práce uzavírá rozbor fenoménu dobrovolnictví.

V empirické části napravuje autorka extrémní stručnost kapitoly „Cíl diplomové práce a metoda“ a seznamuje podrobně a s porozuměním s metodami kvalitativního výzkumu, s metodou zakotvené teorie i s konkrétními volbami, které pro své zkoumání použila („rozhovor pomocí návodu“). Jak se na kvalitativní výzkum sluší, je interpretace výsledků rozsáhlá (23 strany); práci uzavírá třístránkový Závěr.

2. Práce s literaturou

Práce s literaturou již byla částečně zmíněna. Co autorka načte, dokáže i kvalifikovaně použít, interpretovat, citovat. Dobře vyhledává a volí i internetové zdroje, dokáže najít i „šedou“ literaturu, ústní prameny a konzultace a v rešeršní části poskytuje čtenáři poměrně ucelenou informaci o daných oblastech a pojmech. Seznam literatury je rozsáhlý, cizojazyčné tituly jsou zastoupeny dostatečně; autorka je cituje v originálním znění.

3. Formální stránka

Celkem 73 strany vlastního textu není na diplomovou práci mnoho a příliš ji nerozšiřují ani dvě nepominutelné přílohy, totiž stručné statistické charakteristiky respondentů a dobře zpracovaná informace pro respondenty spojená s korektním souhlasem s použitím poskytnutých údajů pro výzkum. Chybí anglické resumé nebo abstrakt s klíčovými slovy; (chybějící seznam příloh není snad možné vzhledem k tomu, že jsou pouze dvě, ani označit za chybu). Typografická úprava svazku je velmi střídáma, ale postačující; to hlavní, totiž klíčové pojmové charakteristiky a citace respondentů jsou patřičně zdůrazněny kapitálkami, resp. kurzívou.

Text není prost překlepů a gramatických chyb („Blížíme se tedy ke křižovatce – pokud jsme jí již neminuli“ (str. 7), „k statním kategoriím“ (str. 47), „Takto jsem chronologicky načrtla v jakých souvislostech“ (str. 60), puristy ze staré školy poněkud ruší nejednotné psaní „až“ (3–5, resp. 3 – 5, 3 - 5), neuhlídaný náhodný výskyt odlišného typu písma (Arial, str. 56) nebo mírné stylistické neobratnosti („hovorový“ styl). Práce je psána jednoduchým, plyným, snadno sledovatelným lineárním stylem.

Formální charakteristiky vcelku odpovídají požadavkům na magisterské absolutorium.

4. Celkové hodnocení

Prvním kladným bodem hodnocení je už volba dvou aktuálních, osobitě propojených témat, dobrovolnictví a kvality života, v dobře navrženém výzkumu.

Rešerše jsou zpracovány s porozuměním a až na problematiku udržitelného rozvoje, jenž už začíná být obecně dostatečně znám, mají nepominutelný faktografický přínos, aktuální a poměrně uceleně zpracovaný.

Vlastní výzkum podle mého názoru prokazuje dostatečné osvojení zvolených metod. Vzorek 15 respondentů neslouží jen jako pouhý vzorek k průkazu schopností autorky, ale díky metodě sněhové koule i dobrého členění dle ICN na různé oblasti dobrovolnictví (str. 48) má výzkum nepochybně i informativní výzkumnou hodnotu. Autorka pochopila metody trojího kódování a domnívám se, že i dobře interpretuje své výsledky v patnácti kategoriích (str. 49–50) a v následujícím citačním dokladování i ve dvou výstižných grafech (str. 52, 61). Postupuje nejprve chronologicky, ve druhé části bez chronologie, což rovněž pomáhá plastičtějšímu popisu.

Závěry jsou relativně stručné, ale diplomantka zůstává věrná shromážděným podkladům. Relativně nejvíce a nejpřesvědčivěji se dovídáme o samotném fenoménu dobrovolnictví, za vcelku průkaznou můžeme pokládat jeho plnou kompatibilitu s trvale udržitelným rozvojem. Otázky, které jsou položeny na straně 43, nejsou zodpovězeny výslovně, ale spíše jen implicitně. Nejméně se dovídáme o přínosu dobrovolnictví ke kvalitě života, alespoň v samotném závěru; mnoho dílčích postřehů a souvislostí je však roztroušeno v kapitole Výsledky.

Tématicky práce plně odpovídá zaměření sociální a kulturní ekologie a naplňuje je: Markéta Jůnová na všech úrovních prokazuje dostatečné zvládnutí oboru i svých témat (a popravdě i schopnost je dále rozvinout).

Pozitivem práce tak je částečně teoretický rešeršní přínos (kvalita života), částečně rozšíření empirických poznatků v určité oblasti výzkumem (dobrovolnictví). Uvedeným charakteristikám odpovídá **plné doporučení k obhajobě a ohodnocení velmi dobře s 15 body**.